

Hemmeligheten i snøballen

Sted: Hvor som helst

Årstid: Vinter

Utstyr: «Hemmeligheter»: Seigmann, twist, konge, blyantstump, stein, perle etc.

Gjennomføring: Dette er en gjettekonkurranse. En voksen lager en snøball med noe inni. Etterpå skal barna gjette hva det er inni snøballen, mens den voksne gir stikkord som f.eks.: «Det kan spises». Så kommer det mange forslag, hvis ingen er riktige, går vi videre: «Den er rød». Slik holder vi på helt til noen svarer riktig. Den som svarer riktig får snøballen og kan «pakke» den opp. Innholdet er til odel og eie.

Skal dere lage mange snøballer på en gang, kan dere lage små lapper med navn på det som skal være inni. Lappen kan ligge under riktig snøball, så er det lettere å holde orden på hva som er inni hvilken snøball.

Finn en ting som....

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: Gjenstander fra naturen

Gjennomføring: Som forberedelse er det fint å snakke litt om de fem sansene og hvilke kroppsdelene de hører til. Ute i naturen skal barna finne fram til ting som lukter godt, smaker godt, kjennes/føles deilig, ser fin ut og høres fint ut. (Eventuelt noe som lukter surt, muggent, råttent....føles vått, hardt, mykt, har en spesiell farge osv). Det lønner seg å ta én ting og en sans om gangen.

Barna samles enten i en stor gruppe eller i små grupper og de skal beskrive hva det lukter, smaker etc. Det kan være greit å ha en mal de skal svare etter f.eks.: «Jeg synes denne mosen lukter godt fordi...» eller «Denne mosen lukter...». Målet er å la barna bevisstgjøre bruken av sansene sine når de er ute i naturen og lære å sette ord på sanseinntrykkene sine.

Kims lek

- Sted:** Hvor som helst
- Årstid:** Vår, sommer, høst
- Utstyr:** 4-16 gjenstander fra naturen
- Gjennomføring:** Lag et rutenett med 4-16 ruter. (Antall ruter, dvs vanskelighetsgrad, varieres etter alderen på barna). Rutenettet kan markeres med pinner, eller ved å merke opp i sand, grus, på skogbunn osv. Finn en gjenstand til hver rute i nærheten av der du skal ha aktiviteten. For eksempel blader, blomster, kongler, steiner og lignende. Del barna i grupper, 2-4 i hver gruppe. Plasser gjenstandene i rutenettet, gruppene får nå 2 minutter til å huske gjenstandene. Deretter dekkes rutenettet til, og gruppene må selv lage et eget rutenett, finne de samme gjenstandene, og plassere de i riktig rute. Når gruppene er ferdige går man gjennom fasiten sammen.

Titt i buskene

- Sted:** Et område med busker og trær
- Årstid:** Hele året
- Utstyr:** Tau, hyssing og forskjellige gjenstander
- Gjennomføring:** Et tau strekkes gjennom et område med busker og trær. Ulike gjenstander som ikke hører hjemme i naturen, festes til hyssingen og henges opp i busker og trær i forskjellige avstander fra tauet. Barna skal gå langs tauet og *titte* i buskene for å prøve å oppdage ting som ikke hører hjemme i naturen. Når de er ferdige, er det om å gjøre å huske hvor mange og hva slags gjenstander de har sett. Leken kan også gjennomføres uten tau, der barna går fritt omkring og *titter* i buskene.

Naturfinner`n

Sted: Hvor som helst

Årstid: Vår, sommer og høst

Utstyr: Ingenting, evt oppgaveark

Gjennomføring: Dette er en lek for å øve inn ord og navn på ting. Alle er naturfinnere som skal finne forskjellige ting i naturen.

Oppgavene varierer, barna kan bli bedt om å finne ting (kongler, kvister, gress, blomster, steiner etc.) eller de kan finne uttrykk (myk, hard, glatt, kort, lang, spiss etc.) eller farger (grønt, rødt, brunt, grått etc.). Det lønner seg å gi en og en oppgave om gangen. Når de kommer tilbake med det de har funnet, kan vi samle det på ett sted og snakke om det vi har funnet.

En annen variant av leken er at det deles ut oppgaveark med f.eks oppgavene nevnt nedenfor. Barna går sammen i grupper på 2-4 personer. De yngste barna kan gå sammen med de eldre, eller få med en voksen på gruppa. Gruppene får i oppgave å finne forskjellige gjenstander. Man kan enten ha som regel at gruppene skal komme tilbake til start etter hver oppgave, eller at gruppa som først kommer tilbake med alle tingene på oppgavearket vinner.

Finn:

- 2 ting som lukter godt
- 2 ting som er fine
- 2 ting som er harde
- 2 ting som er myke
- Finn en ting som er lett og en som er tung.
- Finn en ting som er: rød
grønn
gul

Eksempler på andre oppgaver: Smaker godt, former (rund, firkantet, trekantet) stor og liten osv. Slik flettes matematikk inn i leken også!

Sanseposer

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: Tøyposer med gjenstander fra naturen

Gjennomføring: 5-10 poser med gjenstander fra naturen henges opp i trærne på et avgrenset område. Forskjellig farge på posene er en fordel for å skille de fra hverandre. Del barna i mindre grupper fra 2-4 deltagere. Gruppene sendes ut til posene for å undersøke hva som er i posene. Det er bare lov til å føle med hendene ned i posen for å finne ut innholdet i posene. Alle i gruppa får kjenne før de går tilbake til lederen for å fortelle hva de fant. Alle gruppene må innom alle posene.

Sansekasser

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: Ei bøtte, plastpose eller søplesekk, naturting og ikke-naturting

Gjennomføring: Fest en pose eller en søplesekk på toppen av ei bøtte, og lag et hull som handa kan stikkes ned i. I bøtta er det lagt ting fra naturen (som f.eks kongler, stein, sand, mose, metemark...) og ting som ikke stammer fra naturen (f. eks en våt vott, Lars sin halvspiste brødkive, en bruskork mm.). Barna skal forsøke å gjette hva de tar på, og om tingen stammer fra naturen eller ei.

I tillegg til å skjerpe sansene, gir aktiviteten rom for grubling: Brødkiva stammer vel også egentlig fra naturen (mel, melk, salt etc.)? Og hva med votten? En ullvott kan vi vel si stammer fra naturen?

Den magiske steinen

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: En stein, konge, skjell eller lignende til hver

Gjennomføring: Den magiske steinen (eller kongla eller noe annet) er magisk fordi den åpner ørene våre! Alle står i en ring med hendene på ryggen. I det de får plassert den magiske steinen i hendene sine, må de lukke øynene og lytte. Alle må være helt stille... Hva hører dere?
Tror dere at alle de lydene er der til vanlig eller er det bare den magiske steinen som gjør det? Det er fint om steinene er litt spesielle, runde og deilige å ta på for eksempel.

Gjett hva jeg har på ryggen?

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: 6-8 ulike gjenstander fra naturen, flere av hver ting, slik at det er nok til alle deltagerne.

Gjennomføring: Alle deltagerne stiller seg i en ring med hendene på ryggen. Hver deltager får en ting fra naturen i hendene og skal forsøke å beskrive hvordan det er å ta på denne. Atle kjenner, uten å se på det han har fått i hendene han holder på ryggen. Han sier «Det jeg har på ryggen er lengre enn det er tjukt. Det er rundt, og hvis jeg trekker fingerne den ene veien så glir det lett, men den andre veien stopper det litt, fordi det er noen små flate greier som stikker litt ut hele veien». Elin sier: «Jeg tror det er en grankongle». Atle tror at det er riktig og tar fram det han har på ryggen - det stemte! Hilde skjønner at hun har det samme på ryggen og tar kongelen fram. Elin står ved siden av Atle, så nå er det hennes tur. Ved siden av Elin står Hilde, men hun har allerede vist hva hun hadde på ryggen, så etter Elin er det sidemannen til Hilde sin tur, Tomas.

I denne leken får barna bruke følesansen og sette ord på det man føler med fingrene. Vårt daglige ordforråd strekker ikke alltid til i denne situasjonen, slik at aktiviteten egner seg i tillegg godt til å øve ordforrådet.

TIPS: La deltagerne late som om de alltid har vært blinde, for da kan de ikke, etter selv å ha skjönt hva det er, si noe om hvordan tingen ser ut - som f.eks. fargen.

Smakeleken

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: Ulike typer bær, frukter eller grønnsaker, øyebind

Gjennomføring: Når vi skal lære å kjenne bær og frukter, kan vi lære å kjenne dem med mer enn bare synet! Alle stiller seg i en ring og får bind for øynene. Hver og en får utdelt et bær, for eksempel blåbær, i munnen. Hva smaker det? Hva er det? Dette handler ikke bare om å smake på et bær, men skaper også tillitsforhold, og skaper sterke følelser hos noen. Litt usikre lukker de opp munnen, men et stort smil kommer til syne når de kjenner et bær de er glad i!

Dersom det ikke er tilgang til et område der bær/frukt/grønnsaker vokser, eller det er utenom sesongen, så er det lov å "jukse litt". Klargjør forskjellige ting som barna kan smake på. F.eks. rosiner, druer, eplebiter, sitron, etc. Dermed kan leken gjennomføres hele året!

Varier med søtt, surt, salt og bittert - visste dere at de forskjellige smakssansene sitter forskjellige steder på tunga?

Noen smaker får oss til å tenke på spesielle årstider. Hvilken årstid tenker dere på når dere smaker et søtt jordbær? Hva med en mandarinbåt?

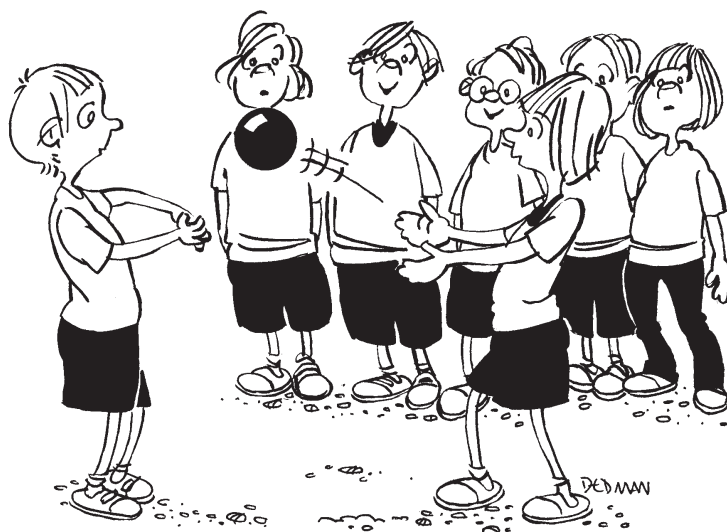
Høl i hatten

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året

Utstyr: Ball med maksimal størrelse som en håndball, bruk flere baller dersom mange er med på leken

Gjennomføring: Barna står på rekke ved siden av hverandre. Atle står med ballen et stykke unna og tenker på et navn; for eksempel Hilde. Han kaster ballen til Christine og sier «jentenavn på H». Dersom Christine ikke greier å gjette navnet, roper Atle «høl i hatten!», og Christine kaster ballen tilbake til Atle. Så kaster Atle ballen til Thomas, som står ved siden av Christine. Han greier heller ikke å gjette riktig navn, og ballen går videre. Når hele rekka har fått gjettet, kaster Atle ballen igjen til Christine og sier «jentenavn på Hi!». Greier Christine det, gir hun ballen til Atle. Han hiver ballen så høyt opp i været han klarer, mens han løper lengst mulig avgårde, og Christine skal fukke ballen. Når Christine har grep om ballen, roper hun «stopp!», og Atle må stoppe. Christine tar tre kjempeskitt, to hink og spytter så langt hun klarer mot Atle. Atle former en ring med armene, og Christine skal forsøke å treffe oppi ringen med ballen. Klarer hun det, er det hun som får «stå» neste gang. Hvis ikke, «står» Atle en runde til, og finner på et nytt navn, en by, et land, en ting i naturen eller lignende.

Min mann heter

Sted: Skolegården

Årstid: Sommerhalvåret

Utstyr: Ball med god sprett

Gjennomføring: For å leke denne balleken bør du kunne alfabetet og ha god fantasi. I tillegg må du huske regla:

“Min mann (evt. kone) heter _____, jeg selv heter _____, vi bor i _____ og spiser bare _____.”

Samtidig som dere sier regla høyt skal dere sprette ballen i takt. For hver gang dere kommer til et av de åpne feltene i regla skal dere sprette ballen under beinet. Feiler dere er det neste man sin tur.

Lise starter med bokstaven A. I hvert av de åpne feltene i regla skal hun sette inn et guttenavn, et jentenavn, et sted, land eller verdensdel og en matrett som alle begynner med bokstaven A. Som f.eks.:

“Min mann heter Anders, jeg selv heter Anita, vi bor i Amerika og spiser bare Appelsiner”.

Klarer man dette uten å feile får man fortsette videre. Neste bokstav i alfabetet er B, og Lise fortsetter:

“Min mann heter Bjørn, jeg selv heter Björg, vi bor i Bergen og spiser bare Bananer”.

Deltagerne får ikke lov til å bruke flere ballsprett slik at man får tid til å tenke seg om. Alt skal skje fortløpende og i takt. Feiler Lise så er det neste man sin tur, dvs Jens som må begynne med bokstaven A. Han får ikke lov til å bruke de samme navnene som Lise brukte, og må derfor finne på nye:

“Min kone heter Anne, jeg selv heter Anton, vi bor i Andeby og spiser bare Aligatorer”.

Når det blir Lises tur igjen, begynner hun på den bokstaven hun feilet på.

Førstemann som er igjennom hele alfabetet har vunnet.

Byturen

Sted: Hvor som helst

Årstid: Hele året, fin som «bli varm-lek»

Utstyr: Ingenting

Gjennomføring: Alle stiller seg i en ring. Vibeke begynner, hun snur seg mot sidemannen Kristoffer og sier: "Hei! Jeg har vært i byen i dag!" Kristoffer spør: "Hva kjøpte du der?" Vibeke svarer f.eks: "Jeg kjøpte en fotball". Deretter må Vibeke og alle i ringen mime at de sparker fotball. (Alle beholder plassen sin i ringen mens de mimer). Nå er det Kristoffer sin tur, han snur seg mot sidemannen Tor og sier "Hei! Jeg har vært i byen i dag!". Tor spør: "Hva kjøpte du der?" Kristoffer svarer: "Jeg kjøpte en fotball og en fiskestang". (Alt som er blitt kjøpt av de andre må gjetas for hver gang). Nå må alle mime at de sparker en ball, og kaster med fiskestanga. Tor snur seg mot Annika: "Hei! Jeg har vært i byen i dag!". Annika: "Hva kjøpte du der?" Tor: "Jeg kjøpte en fotball og en fiskestang og nye hoppski!". Alle sparker med beina, kaster ut fiskesnøret og hopper med de nye hoppskiene. Slik fortsetter leken til alle har fått sagt hva de har kjøpt. Dere blir garantert varme!

Arkitekten

Sted:	Hvor som helst
Årstid:	Hele året
Utstyr:	Naturmaterialer; pinner, steiner, kongler, blader, skjell osv. Snø/is er også ypperlig å bruke
Gjennomføring:	To og to jobber sammen: "Byggmester" og "lærergutt". Før byggingen starter, går de to i sammen rundt for å finne materialer til byggverket. "Byggmester" og "lærergutt" skal ha de samme materialene: plukker "byggmester" opp en kongle, da må også "lærergutten" plukke en kongle, finner "byggmester" et blåskjell, må lærergutt finne et blåskjell osv. Bestem på forhånd hvor mange gjenstander dere skal samle, 5-6 kan være et greit antall. Nå er det tid for bygging! "Byggmester" og "lærergutt" setter seg ned med ryggen mot hverandre. "Byggmester" begynner å bygge, og forklarer nøye alt han gjør. "Lærergutten" skal bygge et eksakt likt byggverk (uten å smugkikke!). Her er det viktig at "byggmester" er god til å forklare, og "lærergutten" god til å lytte. F.eks begynner "byggmester" slik: "Begynn med å tre den spisse enden av konglen ned i sanda." "Lærergutten" adlyder. "Byggmester": "Til høyre for konglen legger du blåskjellet, med den spisse delen inn mot konglen". "Lærergutten" adlyder. Slik fortsetter de til byggverket er ferdig. - Og nå er det spennende å se om det ble likt! Mange varianter kan gjøres av denne aktiviteten: «Lærergutten» får se i 3 sekunder på «byggmesterens» byggverk/mønster, og skal så bygge likedan. Man kan også gjøre dette som en gruppeoppgave. Istedenfor «småting», kan det bygges med stokker, greiner, store steiner osv. "Arkitekten" kan brukes av små og store, vanskelighetsgraden tilpasses alderen på barna. Måååå dere gå inn, så kan dere fortsette å leke "Arkitekten" inne ved å bruke legoklosser.

Hesteveddeløp

Sted: Åpen skog eller slette

Årstid: Hele året, fin som «bli varm-lek» om vinteren

Utstyr: Ingenting

Gjennomføring: Vi samler oss i ring, tett sammen og lett bøyd i knærne. Vi er veddeløpshester som skal i løp. En er *lederen* og lager historien. Lederen forteller når vi kommer til hinder, publikum osv. Ellers er det fri fantasi på alt - forberedelse av løpet og gjennomføring av den (f. eks.: sjekke tenner på hesten - sidemannen). De andre følger med i bevegelsene. Her er eksempler på noen koder med bevegelser:

- *Å gå:* Klappe lett på knærne.
- *Å løpe:* Klappe hardt og fort på knærne.
- *Venstresving:* Hyle og lene seg mot venstre og tilbake.
- *Høyresving:* Hyle og lene seg mot høyre og tilbake.
- *Hinder:* Rope og strekke seg opp (armene over hodet, gjerne hoppe).
- *Vannhinder:* Sette seg på huk og si boblebobleboble.
- *Trebro:* Si aaaaa og slå seg på brystet.
- *Å passere konkurrent (alltid populært):* Si «HAH» og gi en knyttet neve til en liksom-konkurrent.
- *Hilse til publikum:* To armer i været og rope «YEAH, YEAH».
- *Piske på hesten:* Slå på rumpa til sidemannen.

Lang, lang rekke

Sted: Sti, landevei e.l. med plass til å gå mange i bredden

Årstid: Hele året

Utstyr: Ingen ting

Gjennomføring: Vi går på rekke ved siden av hverandre på tur til naturlekeplassen (eller hvor vi nå er på vei). Alle holder hverandre i hendene. Mens vi går, så synger vi:
"Lang, lang rekke, Nils (navnet på den som går lengst til høyre i rekka) ut av rekka går!" Nils springer fremfor og langs rekka, og tar i hånden til den som går lengst til venstre. Så er det neste mann i rekka sin tur. Syng sangen, spring langs rekka, og ta tak i personen lengst til venstra.

Dette gjentas så lenge barna vil, eller til vi er framme. En sang på veien kurerer slitne bein og sultne mager!